

LÁTSZAT ÉS VALÓSÁG

Hit és cselekedet!

Textus: Jakab 2, 17. „Azonképpen a hit is, ha cselekedetei nincsenek, meghalt önmagában.”

November 1-jén, a Házsongárdi temetőben, szüleim és testvérem sírjánál megállva, örvendezve a 22 fokos melegnek, boldogan könyveltem el, hogy az emberek gyönyörűen rendbe tették a sírokat, virágdíszbe öltöztették azokat. Világításkor **Kolozsváron a számtalan gyertya fényétől rózsaszínű lesz az ég alja a Házsongárdi temető fölött.** Sok az olyan sír, és egyre több lesz, melyeknek hozzátartozói külföldre költöztek... Ne ítélkezzünk, mondtam! Nem vagyunk egyformák. Van, aki fehérebb kenyeret, szabadabb levegőt, jobb érvényesülést keresett. Vannak, akik gyógyíthatatlan betegségben szenvedtek, és enyhülést, gyógyulást keresni mentek idegen földre, de biztos, hogy mindenkinek megvolt a maga motivációja. Az úgynevezett **gazdátlan sírok is a mieink. Ne sajnáljuk tőlük sem a virágot vagy azt a mécsést.**

A pislákoló lángokban elmerengve ötlött fel bennem **Diderot** nagy mondása, miszerint: **„Az a gondolat, hogy nincs Isten, még sohasem rémített meg senkit. De az, hogy van, mégpedig olyan, amilyenek ecsetelik, az igen”.** Ebben a mondatban minden benne van! Ez teszi a halált félelmetessé, mert benne van, a **SZAMONKERÉS, és a MEGMÉRETTETÉS!**

Rendszerint úgy vesszük tudomásul mások életét, és halálát, hogy sajátunkra nem is gondolunk, pedig nem tudjuk sem a napot, sem az órát... **Készülni kellene rá, hiszen akkor dől el számunkra az örök élet. Halottak napján, különösképpen imádságos szeretettel gondoljunk az eltávozottakra,** de úgy, mint akiket előbb vagy utóbb követnünk kell. Addig viszont éljünk a bölcs mondás szerint – **„úgy dolgozzunk, mintha mindig élnénk, és úgy imádkozzunk, mintha mindjárt meghalnánk”.** Ugyanis: – **„nem az a fontos, hogy sokáig éljünk, hanem hogy életünk megtalálja igazi tartalmát. Nem az a fontos, hogy mik vagyunk, hanem az, hogy milyenek vagyunk. Nem az a fontos, hogy mikor halunk meg, hanem hogy készek vagyunk-e Isten elé állni.”**

Világítás volt, szép, és emlékezetes volt. Gyertyafényes, virágos ruhába öltöztek a temetők. Az emlékezés, a kegyelet öröködött felettünk... Megpróbáltam a megbékélés fényét felmutatni, de vajon észrevette-e valaki?

Ilyen gondolatok közepette tértem haza, ahol kezembe került a **kolozsvári Szabadság című újság,** melynek hasábjain **megdöbbentő elmefuttatást olvastam a reformációról!**

Az Amerikában szolgáló, de Magyarországra hazatelepülni készülő **Katona Jenő református lelkész, az Íriszi református templomban okt. 31-én tartott emlék-istentiszteleten az igazi reformáció fontosságára hívta fel a figyelmet.** Mint fogalmazott, a reformáció alatt sokan állandó újítást, megújulást értenek, holott a **szó valódi értelme a visszaállítás.** Az ígehirdető fontosnak nevezte az **emberközeli egyház megteremtését,** amely igazi lelki otthont adhat hívei-

nek. Szerinte nem véletlen, hogy az elmúlt évtizedekben vészesen terjedtek az álreformációt hirdető szekták, melyek éppen a protestáns egyházak hiányos lelki gondozásának köszönhetőek. Katona Jenő úgy látja, hogy ezen a téren is szerencsés fordulat állt be, hiszen **egyre több lelkész ismeri fel annak szükségességét, hogy igazi lelki gondozójává válják gyülekezetének.** Vajon mindez fedi-e a valóságot?

Ez élménydús bevezető után térjünk rá textusunk kibontásához!

Az ingoványokról, a nagy mocsarokról ugye hallottatok testvéreim? Régen szinte mindenhol találkozott az ember ingovánnyal. Ma a civilizált világban, nincsenek, mert régen lecsapoták őket. Az ember gyanútlanul megy a pázsitos selymes réten, mocsár, ingovány sehol. A lépések zaja mind-egyre halkul. A gyepszőnyeg ingadozni, hintázni kezd, majd hirtelen beszakad a pázsit, és feltör a föld mélyéből a bűzhödő fekete iszap. Az ember kapálózni kezd, de minden hiába. Percekig, sokszor órákig tart a rémült küzdelem, de mindig a mocsár, az ingovány győz. Előfordul, hogy fekete hajú ifjú alatt reped meg a föld, és mire az iszap a homlokáig ér, a haja tiszta fehér. Aztán még felszáll egy pár lomha buborék, és örökre bezárul a sír.

A szentimrei bűdös barlangot ismeritek, ha nem, hallottatok róla minden bizonnal. Gyomrából mérges kengázokat lövel. Az ember olyannak nézi, mint bármely más barlangot és nyugodtan sétál bele, mire érzi, hogy szédül, már esik is, mire a földre ér, már halott. A dalos madár is boldogan szárnyal felette, de hamarosan hulló kőként zuhan holtan a földre.

Látszat, és valóság, a kettő sokszor nem egyezik. Az előbbi két példában is a látszat életről beszél a valóság ezzel szemben halál.

Mai textusunk is erről beszél: – Azt mondja, hogy a **látszat és valóság közt összhang kell legyen, mert ha nincs, veszélyt hordoz önmagában.** Ha **hited és cselekedeted nincs összhangban, jaj neked, besorolatsz a látszat emberek légiójába,** és életed csupán vegetáció. Mert a hit is, ha cselekedetei nincsenek, meghalt magában.

Holt a test lélek nélkül. **Test és lélek együtt – élet, test és lélek egymás nélkül halál – illetve nonszensz, lehetetlenség.**

Nem lehet a kettőt egymás nélkül feltételezni, mert a test lélek nélkül halott anyag csupán, a lélek viszont test nélkül nem lélek többé, hanem szellem.

De holt a hit is cselekedetek nélkül. A cselekedet a hit lelke. Hiába van neked ragyogó hited, hiába érzed általa a fenséges Istent, hiába, borulsz le előtte csodálattal, hiába imádkozol reggel, délben este, hiába hordod állandóan zsebedben a Bibliát, hiába járod állandóan a templomot, mint egy szektás, mert az ilyen magának való hit, rövid agónizálás után menthetetlenül elvész.

Jegyezd meg testvérem: a hit önmagában halott, s az ilyen hitet valló ember egy szájalomra méltó élő halott.

Az előbb azt mondtam, hogy a látszat és a valóság között nagy az ellentmondás. Gondoljatok az

ingovány pázsitjára, a barlang menedéket ígérő homályára. S gondolatok a hívő emberre, akinek hite van, de cselekedetei nincsenek. De gondolatok a szelíd és alázatos lelkületű emberre, aki hitét vásárra nem viszi, azt dobra nem veri, de minden cselekedete összhangban áll erős hitével és meggyőződésével. Aldott az ilyen ember.

Es így jutottam el mai beszédem leglényesebb momentumához, mégpedig ahhoz, hogy **tegnap, egyik mártír prédikátorunkra, Alvinczi Györgyre kellett volna emlékezzünk halála 430-éves évfordulóján, és egy emléktáblát kellett volna elhelyeznünk a Nagyharsányi református templom bejáratánál, ökumenikus istentisztelet keretében.**

NAGYHARSÁNYI DISPUTA: a reformátusok és unitáriusok közti hitviták egyik legérdekesebbje volt, mely többszöri sikertelen összejövétel után 1574 második felében folyt le. Szereplői **református részről Veresmarti Illyés püspökön kívül** többen voltak, míg ellenben az **unitáriusok közül csupán Alvinczi György helybeli és Tolnai Lukács siklói lelkész vett benne részt.** A vita vége az lett, hogy a református püspök és maga mellé vett két bírótársa Alvincziék elveit hazugoknak és hamisaknak nyilvánítván, **őket magukat halálra ítélték,** sőt a vallási türelmetlenség elfajulásának szomorú példája gyanánt **Alvinczit fel is akasztották.** (Pallas Nagy Lexikon).

Tolnainak sikerült az akasztás elől megszökni, és Válaszúti György segítségével megjelenni a **felháborodott budai basa** előtt, **aki már kimondta a zsinaton részt vevő református lelkészek és püspök lefejezését,** és kikönyörögni a büntetés megváltoztatását, ami meg is történt, így csupán vagyonekobbzás lett a vége.

Egyházunk vezetősége előzetesen engedélyt kért a helybeli református lelkésztől, a pécsi esperestől, és egyeztetett a **tábla szövege** felől, mely így hangzik: „**Alvinczi György a mártíromságot szenvedett unitárius prédikátor halála 430-ik évfordulóján állította a Magyarországi Unitárius Egyház, emlékeztetőül a hithűség és a tolerancia mindenkori megtartására.**” Az ünnepséget előkészítendő, a pécsi unitárius lelkész elvitte a táblát a helyszínre, hogy azt felszereljék az előzetesen megbeszélt helyre, de sajnálatos módon a **helybeli református lelkész a presbitériumra hivatkozva nem engedélyezte a márványtábla felszerelését,** így az ünnepséget el kellett napolni.

Íme a látszat és a valóság. Előzetes beleegyezés, utólagos tiltás. Ellentmondás, a hit és a cselekedetek között.

De felidézve az említett újságcikket, már nem is csodálkozom, hogy ilyesmi megtörténhetett, ha az **Amerikából hazatelepülni készülő lelkész a reformáció napján azt mondja, hogy a reformáció nem megújulást, hanem a visszaállítást jelent,** esetleg a Nagyharsányi disputa korát, vagy egy még előbbi kort a **Szervét Mihály máglyájának, a meggyújtásának korát. Történelmünket mindenben fel kell vállalni, nem**

csupán a sikereket, de a szomorú bukásokat is, és a megalázó testvérgyilkosságokat is!

Minket, unitáriusokat, sokszor vádolnak azzal, hogy hitetlenek vagyunk, hogy nem vagyunk keresztények.

Ezt azonban határozottan visszautasítjuk, mert nem igaz. **Hitünk egyszerű, de ugyanakkor tiszta, és nem vezet kicövekelt dogmák útvesztői között. Történelmünk tiszta, mert több mint 300 éven át eltúrtuk a rekatolizáció és ellenreformáció velünk szembeni túlkapásait!** Mi nem gyilkoltuk le vallási ellenfeleinket, pedig lett volna rá lehetőségünk, hanem **toleránsak voltunk** velük minden időben! Ebben a tiszta hitben kell nekünk élni, **erről kell nekünk naponként tanúbizonytságot tenni.** Mert higgyétek el, többet ér az ilyen hit Isten előtt, mint azoké, kik ágas-bogas hitükkel egyedül üdvözítő voltukat prédikálva, egészen mást cselekszenek, mint amiben hisznek, és csak szájjal, de nem tettekkel dicserik az Istent. Vallásos hittestvéreink, már többször bebizonyították, hogy **a testet igen, de a lelket soha megölni nem tudják!**

Es érdekes módon **Cseri Kálmán református lelkész** újévi prédikációjában ezeket írja: – „Mint lelkigondozó, gyakran látom, hogy milyen iszonyatos terhet jelent embereknek az, hogy teljesen feleslegesen és értelmetlenül cipelnek magukban évről évre, napról napra olyan régi sérelmeket, amiket rég el kellett volna már engedniük, meg kellett volna szívből bocsátani, és mindenkinek könnyebb lenne. Hiába konzerválja, attól nem oldódik meg, és semmi nem lesz könnyebb, csak egy felesleges terhet hordoz mindenhol magával. De ez a velünk született nyomorult büszkeség!”

Ezzel kapcsolatban jegyzi meg levelezőlistánk egyik tagja, **id. Pálmai László, hogy a fent írottak teljesen ellentétben vannak a nagyharsányi eseményekkel.** Való igaz! **Éltető Lajos** a lista másik elkötelezettje, erre így reagált: **persze az lett volna a szép, ha a nagyharsányiak végre megbocsátanak Alvinczinek fél évezred késéssel!** Mi jelenlevők, megígérve, hogy életünk végéig emlékezni fogunk az Alvinczi és társai által példaként adott hithűsége és a vallási toleranciára, üzenjük nagyharsányi lelkész testvérünknek, gyülekezetének és presbitériumának, a Jézus Krisztus által csodálatosan megfogalmazott szavakat: **„Uram bocsáss meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek!”**

Rázmány Csaba püspök

KÉRJÜK 2005-RE IS ÚJÍTSA MEG UNITÁRIUS ÉLET ELŐFIZETÉSÉT!